

Sygn. akt *I ACa 567/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Małgorzata Goldbeck-Malesińska**

Sędziowie: **Ewa Staniszevska**

Bogdan Wysocki /spr./

Protokolant: **st.sekr.sąd. Kinga Kwiatkowska**

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **H. B.**

przeciwko **(...) spółka z o.o. w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 7 lutego 2019 r. sygn. akt XVIII C 341/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1), w części rozstrzygającej o odsetkach, w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki odsetki ustawowe za opóźnienie:

- od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 19 lipca 2017 r. do dnia 14 sierpnia 2017 r.,

- od kwoty 80.898 zł za okres od dnia 15 sierpnia 2017 r. do dnia zapłaty,

a w pozostałej części roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie oddala;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Ewa Staniszevska Małgorzata Goldbeck-Malesińska Bogdan Wysocki

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 24 czerwca 2013 r. **powódka H. B.** wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od **pozwanego (...)** **sp. z o.o. z siedzibą w P.** kwoty 120.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

w tym kwoty 40.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym oraz kwotę 80.000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości nieruchomości powódki. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Wyrokiem częściowym z dnia 4 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powódki z tytułu utraty wartości nieruchomości kwotę 67.791 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty (pkt 1); a w pozostałym zakresie powództwo z tytułu utraty wartości nieruchomości oddalił (pkt 2).

Wyrokiem z dnia 8 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny na skutek apelacji pozwanego od wyroku częściowego – oddalił przedmiotową apelację.

Pismem z dnia 13 lipca 2017 r. – wobec wniosków opinii biegłego sporządzonej w toku postępowania w przedmiocie wartości nakładów niezbędnych do rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego powódki – strona powodowa rozszerzyła żądanie pozwu w zakresie roszczenia o nakłady o kwotę 40.898 zł i domagała się zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 80.898 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu – tj. od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, z tym że od dnia 1 stycznia 2016 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

W piśmie z dnia 28 sierpnia 2017 r. pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i wniosł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powódki z tytułu odszkodowania za nakłady kwotę 80.898 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt 1); kosztami procesu obciążył strony stosunkowo, tj. powódkę w 8%, a pozwanego w 92%, a szczegółowe rozliczenie kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu (pkt 2).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Lotnisko P. - Ł. powstało w 1913 r. jako pruskie lotnisko wojskowe w Ł. pod P.. Przed I wojną światową, a także w czasie jej trwania, na lotnisku funkcjonowała szkoła pilotów, obserwatorów i mechaników, poza tym naprawiano samoloty i składowano sprzęt lotniczy. W latach 1931 - 1938 nastąpiła rozbudowa cywilnej części lotniska, port w Ł. stał się drugim po W. - O. lotniskiem w kraju.

W 1987 r. powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł..

W 1993 r. przystąpiono do budowy nowego terminalu pasażerskiego, uruchomiono pierwsze połączenie zagraniczne do D..

W 1996 r. rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...). W dniu 11 lipca 1997 r. utworzono spółkę (...), której udziałowcami zostali Przedsiębiorstwo Państwowe (...), Miasto P. oraz Skarb Państwa.

W 2000 r. rozpoczęto prace przy budowie terminalu pasażerskiego, przystąpiono do modernizacji i rozbudowy płyty postojowej samolotów, uruchomiono połączenia do B. i zawarto porozumienia o współpracy z F. A..

W 2001 r. oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową.

W 2002 r. uruchomiono połączenia do W. i F.. W 2003 r. uruchomiono połączenia do K./B., W., M. i L., a także oddano do użytkowania zmodernizowany terminal GA. W 2004 r. uruchomiono połączenia do B. i M.. W latach 2005 - 2007 uruchomiono kolejne połączenia do L. L., L. S., D., L., S., B.-G., B., D., (...), L. G., E., P.-B., R.-C. i K..

W 2008 r. przystąpiono do rozbudowy terminala pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie S..

W dniu 28 lutego 2011 r. (...) Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”.

W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminala pasażerskiego, a w czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminala pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkowałam wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 r. skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P. - Ł. jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P.. Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. Uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: 1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska. W obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: 1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska.

W uchwale wprowadzono ograniczenia dotyczące terenów, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposób korzystania z terenów na (...) ograniczonego (...).

W strefie zewnętrznej zabroniono przeznaczania nowych terenów pod budowę szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży oraz pod strefy ochronne A i B. W odniesieniu do wymagań technicznych dotyczących budynków wskazano na konieczność zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

Nadto, w uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną

przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.

Powódka od dnia 14 grudnia 2000 r. jest użytkownikiem wieczystym nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), zabudowanej jednorodzinny budynek mieszkalny, dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą (...) i właścicielem budynku posadowionego na tej nieruchomości.

Nieruchomość powódki znajduje się w na terenie objętym strefą wewnętrzną (...) ograniczonego (...) w P..

Na dzień wejścia w życie powołanej wyżej uchwały Sejmiku Województwa (...), przedmiotowa nieruchomość zabudowana była jednorodzinny, jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem i niepodpiwniczony budynek mieszkalny, wykonany w technologii murowanej z dachem dwuspadowym pokrytym dachówką ceramiczną, wybudowany w 2003 r.

Wartość nieruchomości powódki stanowiącej działkę nr (...) uległa zmniejszeniu na skutek ograniczeń w zakresie korzystania z nieruchomości wprowadzonych uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr (...)

Na poziom cen rynkowych wpływa m. in. tzw. świadomy nabywca. Uchwała tworząca obszar ograniczonego użytkowania lotniska wywiera wpływ na zachowania uczestników rynku nieruchomości na tym obszarze, uświadamiając im przyczynę jego utworzenia jaką jest ponadnormatywny hałas na tym terenie, a tym samym ograniczenia i niedogodności w wykorzystywaniu nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem związane między innymi z hałasem lotniczym, którego wartość przekracza granice hałasu wyrażonego wskaźnikiem równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 60$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych. Skutkuje to spadkiem cen uzyskiwanych za nieruchomości położone na obszarze oddziaływania lotniska w stosunku do cen uzyskiwanych za podobne nieruchomości położone poza tym obszarem.

W związku z powyższym wartość nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), leżącej w strefie wewnętrznej, według jej stanu na dzień wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania (tj. 28 lutego 2012 r.), a cen obecnych, spadła o 67.791 zł.

Od 2013 roku poziomy cen nieruchomości są stabilne.

Budynek powódki nie spełnia wymagań dotyczących izolacyjności akustycznej właściwej przybliżonej, dla istniejącego na terenie posesji miarodajnego poziomu dźwięku, określonych w Polskiej Normie PN-B- (...) (...) (Ochrona przed hałasem w budynkach – Izolacyjność akustyczna przegród w budynkach oraz izolacyjność akustyczna elementów budowlanych”).

W budynku w miesiącach letnich dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych normą (...) (...) („Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach. Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach”) wartości równoważnego poziomu dźwięku A w porze nocnej.

W celu zapewnienia spełnienia wymagań określonych w normie (...) (...) oraz wymogów normy PN-B- (...) (...) należy dokonać rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego.

Przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania (30 stycznia 2012 r.), budynek powódki spełniał wymogi co do ochrony akustycznej przewidziane w przepisach prawa i Polskich Normach, zapewniając właściwą ochronę akustyczną dla danego obszaru zabudowy.

Celem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego powódki niezbędna jest wymiana okien w pokojach, tj. na parterze wymiana okien w pokojach – do wymaganej wartości izolacyjności akustycznej R'A1 – odpowiednio do poziomu: 33 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 3 m²; 32 dB (klasa OK1-32) w pokoju o powierzchni 2,25 m²; 37 dB (klasa OK1-38) w pokoju o powierzchni 2,25 m²; 37 dB (klasa OK1-38) w pokoju o powierzchni 4,50 m²; 35 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 4,31 m²; na parterze w kuchni o powierzchni 1,80 m² – do wymaganej wartości izolacyjności akustycznej R'A1 na poziomie 30 dB (klasa OK1-29); a także na piętrze odpowiednio do poziomu: 35 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 3,15 m²; 34 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 2,18 m²; 36 dB (klasa OK1-38) w pokoju o powierzchni 3,15 m²; 33 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 4,37 m²; 33 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 2,18 m²; 35 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 2,18 m² oraz 35 dB (klasa OK1-35) w pokoju o powierzchni 2,18 m².

Działania służące zapewnieniu właściwych warunków akustycznych w budynku powódki obejmują: wymianę stolarki okiennej (wykucie z muru i wstawienie nowych okien o wymaganej wartości izolacyjności akustycznej R'A1); wyciszenie części pełnych zewnętrznych przegród budowlanych; montaż wentylacji grawitacyjnej (tj. nawiewnika ściennego higrosterownego (...) z okapem akustycznym (...) – 52 dB, nawiewnika ściennego ciśnieniowego (...) z okapem akustycznym (...), 52 dB). Ponadto w budynku należy podnieść izolacyjność skośnych elementów stropodachu przylegających bezpośrednio do pomieszczeń. Ze względu na podwyższone wymagania akustyczne wymienianych okien, konieczne jest zastosowanie szyb o podwyższonej izolacyjności akustycznej, które charakteryzują się znacznym ciężarem. W związku z powyższym, dla zapewnienia prawidłowej wytrzymałości mechanicznej okien, konieczne jest zastosowanie ram wykonanych z profili aluminiowych.

Wartość ww. nakładów niezbędnych dla zapewnienia prawidłowego klimatu akustycznego w budynku powódki, według cen aktualnych, wynosi 80.898 zł brutto.

Pismem z dnia 21 marca 2013 r., doręczonym pozwanemu w dniu 27 marca 2013 r., powódka wezwała pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. do zapłaty odszkodowania w związku z obniżeniem wartości nieruchomości w kwocie 150.000 zł i zwrotu nakładów na wygłuszenie budynku w kwocie 100.000 zł, zastrzegając, że w razie braku odpowiedzi do dnia 3 kwietnia 2013 r. skieruje sprawę na drogę sądową.

W piśmie z dnia 30 kwietnia 2013 r. pozwany poinformował powódkę, że jej roszczenie zgłoszone w piśmie z dnia 21 marca 2013 r. nie może zostać zaspokojone w drodze polubownej. Zazaczył, że wyraża wolę wypłaty dobrowolnego odszkodowania wyłącznie za modernizację akustyczną w ramach uczestnictwa powódki w procedurze concyliacyjnej.

W ramach wniesionego powództwa powódka zgłosiła dwa żądania – odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości oraz odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym do niej należącym a posadowionym na tej nieruchomości. Ww. roszczenia powódka wywodziła z faktu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P., na mocy której nieruchomość stanowiąca własność powódki, znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania.

Uwzględniając, że roszczenie powódki z tytułu spadku wartości nieruchomości zostało już rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem częściowym, przedmiotem postępowania było rozpoznanie roszczenia powódki w zakresie nakładów koniecznych do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P..

W ocenie Sądu Okręgowego powódka wykazała wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego w oparciu o art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (dalej jako p.o.ś.) w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. co do żądania z tytułu nakładów.

Bezspornym w sprawie było, że w dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P.. Obszar ograniczonego użytkowania podzielony został na dwie strefy – wewnętrzną i zewnętrzną, w zależności od odległości od lotniska P. – Ł. i poziomu natężenia hałasu w danej strefie, a nieruchomość powódki, stanowiąca działkę nr (...), znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania w jego strefie wewnętrznej.

Wystąpienie przez powódkę z roszczeniem z tytułu zwrotu nakładów nastąpiło przed upływem wskazanego w art. 129 ust. 4 p.o.ś. dwuletniego terminu zawitego, pismem z dnia 21 marca 2013 r., doręczonym pozwanemu w dniu 27 marca 2013 r. Złożenie pozwu do Sądu nastąpiło zaś przed upływem dziesięcioletniego terminu przedawnienia i z uwagi na treść art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przerwało jego bieg.

Legitymacja czynna powódki w procesie nie budziła wątpliwości Sądu. Z dokonanych bowiem ustaleń wynika, że powódka od dnia 14 grudnia 2000 r. jest użytkownikiem wieczystym nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), objętej księgą wieczystą o nr KW (...). W świetle poczynionych ustaleń nie budziło także wątpliwości, że powódka na przedmiotowej nieruchomości wybudowała budynek mieszkalny, którego jest właścicielką.

Legitymacja bierna pozwanego wynikała z kolei z przepisu art. 136 ust. 2 p.o.ś., stanowiącego, że obowiązany do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania.

Bezpośrednim uszczerbkiem powódki związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania są również koszty związane z zapewnieniem w jej budynku mieszkalnym właściwego klimatu akustycznego. Na konieczność zapewnienia takich warunków wskazują bowiem wymagania określone w uchwale Sejmiku Województwa (...) nr (...) Zgodnie zaś z dyspozycją art. 136 ust. 3 p.o.ś. w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wpłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (por. uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001 r. III CZP 68/01, OSNC 2002, z.6, poz. 74; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10 kwietnia 2008 r. I A.Ca. 2/08, M. Prawn. 2010/12/692).

Szkoda w majątku powódki przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych powstała już w dacie wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. tj. w dniu 28 lutego 2012 r. Ustalając stan techniczny budynku mieszkalnego i wymagania akustyczne jaki ten budynek winien spełniać uwzględniono zatem stan przegród budowlanych na dzień wejścia w życie ww. uchwały. W związku z tym należy mieć tu na uwadze, że po wprowadzeniu przedmiotowej uchwały budynek mieszkalny powódki nie spełnia norm dla zamierzonych i wyliczonych poziomów dźwięku hałasu. Budynek ten wymaga zatem – po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. – podjęcia działań zwiększających izolacyjność akustyczną przegród zewnętrznych, tj. wymiany okien na parterze oraz na piętrze – do wymaganej wartości izolacyjności akustycznej R'A1 odpowiednio na poziomie od 32-37 dB. Działania te sprowadzają się do wymiany stolarki okiennej, wyciszenia części pełnych zewnętrznych przegród budowlanych oraz montażu wentylacji grawitacyjnej. Dodatkowo konieczne

jest podniesienie izolacyjności skośnych elementów stropodachu przylegających bezpośrednio do pomieszczeń, a podwyższone wymagania akustyczne wymienianych okien warunkują zastosowanie szyb o podwyższonej izolacyjności akustycznej, które charakteryzują się znacznym ciężarem, co skutkuje z kolei koniecznością zastosowania ram wykonanych z profili aluminiowych.

Jak wynika z poczynionych ustaleń, w pomieszczeniach budynku mieszkalnego powódki dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu w związku z czym konieczne jest podniesienie izolacyjności akustycznej budynku w ww. sposób. Łączna wartość tych nakładów niezbędnych do poniesienia celem zapewniania właściwego klimatu akustycznego stanowi według cen aktualnych kwotę 80.898 zł.

Wobec tego, powódka wykazała, że szkoda w postaci poniesienia nakładów na rewitalizację akustyczną w budynku mieszkalnym na nieruchomości będącej jej własnością wynosi 80.898 zł. Powódka – jako właścicielka nieruchomości – wykazała uprawnienie do dochodzenia roszczenia, zatem należało zasądzić od pozwanego na rzecz H. B. tytułem odszkodowania w związku z koniecznością rewitalizacji budynku mieszkalnego kwotę 80.898 zł.

Podstawą prawną zasądzenia roszczenia odsetkowego jest art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W myśl zaś art. 481 § 2 k.c., jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. W konsekwencji powódce należne są odsetki ustawowe za opóźnienie.

W świetle art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 363 § 2 k.c., pozwany pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia, uzasadniającym odpowiedzialność odsetkową, już od daty wynikającej z wezwania do zapłaty. Nie ulega wątpliwości, że roszczenie odszkodowawcze ma charakter bezterminowy, co oznacza, że staje się wymagalne po upływie odpowiedniego terminu wyznaczonego dłużnikowi do jego spełnienia (art. 455 k.c.). Z jego upływem dłużnik popada w opóźnienie, co uprawnia wierzyciela do żądania odsetek ustawowych na podstawie przepisów art. 481 § 1 i § 2 zd. 1 k.c. (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2017 r., I ACa 76/17). Sąd także podziela aktualne stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 8 listopada 2016 r. wydanym w sprawie III CSK 342/15, gdzie stwierdził, że w wypadku kiedy przedmiotem sporu jest świadczenie pieniężne należne wierzycielowi, w tym także świadczenie odszkodowawcze dochodzone na podstawie art. 129 ust. 2 i 4 oraz art. 136 ust 1 i 3 p.o.ś., zasadą pozostaje, że termin płatności świadczenia – w zakresie kwot nim żądanych i uznanych ostatecznie za uzasadnione – wyznacza wezwanie dłużnika do zapłaty.

Strona powodowa w piśmie rozszerzającym powództwo podtrzymała żądanie zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, wskazać przy tym należy, że zgłosiła swoje pierwotne roszczenie pozwanemu pismem z dnia 21 marca 2013r., które zostało doręczone pozwanemu w dniu 27 marca 2013 r. W piśmie wskazano, że brak podjęcia przez pozwanego negocjacji do dnia 3 kwietnia 2013 r. skutkować będzie skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego. Pozwany odpowiedział na wezwanie pismem z dnia 30 kwietnia 2013 r. i nie spełnił świadczenia. Termin do spełnienia świadczenia upłynął zgodnie z wezwaniem w dniu 3 kwietnia 2013 roku. Skoro zatem powódka domagała się odsetek od daty późniejszej niż 3 kwietnia 2013 r., z uwagi na treść art. 321 § 1 k.p.c., Sąd żądaniem tym był związany.

Nie wychodząc zatem ponad żądanie pozwu, Sąd zasądził od kwoty 80.898 zł odsetki ustawowe od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania Sąd orzekł mając na uwadze wynik sprawy, a mianowicie ustalenie, że powódka wygrała proces w 92% zaś pozwany w 8%. W związku z powyższym, na podstawie art. 100 k.p.c., Sąd rozdzielił koszty postępowania stosunkowo pomiędzy stronami, zaś szczegółowe rozliczenie kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył pozwany, zaskarżył go w całości. Pozwany zaskarżonemu wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że odszkodowanie z tytułu poniesionych wydatków na rewitalizację akustyczną, należne jest bez względu na to, czy strona powodowa w rzeczywistości poniosła koszty rewitalizacji akustycznej swojej nieruchomości;
- art. 361 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że naprawieniu podlega szkoda, która jeszcze nie powstała, w której nie doszło jeszcze do utraty składników majątkowych;
- art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że przepisy te określają dwie odrębne szkody w majątku powódki;
- art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. poprzez ich błędną wykładnię i nieuwzględnienie zjawiska rekurencji, co w efekcie doprowadziło do zawyżenia sumy odszkodowania należnego stronie powodowej;
- art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. oraz art. 363 § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że roszczenie o zapłatę odszkodowania stało się wymagalne w chwili bezskutecznego upływu terminu wskazanego w wezwaniu do zapłaty;

2. naruszenie przepisów postępowania tj.:

- art. 227 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wystąpienie szkody dochodzonej na gruncie art. 129 ust. 2 p.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. oraz rozmiar takiej szkody zostały w sprawie udowodnione przez powódkę;
- art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez oparcie się przy rozstrzygnięciu sprawy na dowodzie z opinii biegłego zawierającej zasadnicze błędy metodologiczne, które uniemożliwiają potraktowanie jej jako rzetelnego środka dowodowego, mającego za zadanie wyjaśnienie okoliczności wymagających wiadomości specjalnych.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie, jak również zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu w I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Z ostrożności procesowej pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji i pozostawienie Sądowi I instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Częściowo zasadna okazała się apelacja w części zaskarżającej rozstrzygnięcie o odsetkach od przyznanego powódce świadczenia.

Co prawda, rzeczywiście sposób oznaczania wymagalności roszczeń tzw. bezterminowych, do których zalicza się niewątpliwie roszczenie odszkodowawcze, wyznacza treść przepisu art. 455 kc.

Co do zasady zatem odpowiedzialny za szkodę pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia odszkodowawczego z momentem otrzymania od poszkodowanego wezwania do likwidacji szkody.

W przypadku, gdy odszkodowanie ma nastąpić w formie pieniężnej, od tej chwili wierzyciel ma prawo żądania zapłaty na swoją rzecz odsetek za opóźnienie na podstawie przepisu art. 481 kc, pod warunkiem, że w wezwaniu o zapłatę skonkretyzował także swoje roszczenie co do wysokości.

Reguła ta nie może jednak być stosowana w sposób schematyczny, nieracjonalny i sprzeczny z poczuciem sprawiedliwości.

Przyjąć należy, że przedmiotowe wezwanie, o jakim mowa w art. 455 kc, może wywołać omawiane skutki jedynie wówczas, gdy w konkretnych okolicznościach faktycznych z jego treści można z wysokim prawdopodobieństwem przyjąć, że rzeczywiście doszło do powstania szkody, w określonej w wezwaniu wysokości, oraz że adresat wezwania ponosi za nią odpowiedzialność.

Tego rodzaju cech nie nosi wezwanie wystosowane przez powódkę w skierowanym do pozwanego piśmie z dnia 21 marca 2013r.

Określono w nim w sposób całkowicie dowolny i arbitralny, że, na skutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, doszło do konieczności poniesienia przez nią wydatków na rewitalizację akustyczną budynku i że szkoda majątkowa z tego tytułu wynosi 100.000 zł.

W wezwaniu tym nie powołano się na żadne obiektywne okoliczności faktyczne, które czyniłyby prawdopodobnymi takie twierdzenia.

Nie podano w szczególności jakichkolwiek danych i obliczeń, które żądanie zapłaty czyniłyby prawdopodobnym.

Wymaga przy tym podkreślenia, że samo wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania (oou) nie prowadzi do domniemania, że w związku z tym powstaną szkody w postaci konieczności dokonania we wszystkich budynkach mieszkalnych nakładów związanych z zapewnieniem zwiększonej ochrony akustycznej..

Stwierdzenie tego wymaga zwykle, tak jak w realiach rozpoznawanej sprawy, przeprowadzenia, czasami długotrwałych, badań specjalistycznych.

Wszystkie istotne dla takich ustaleń okoliczności zostały ustalone dopiero w toku postępowania sądowego, w oparciu o wydane w sprawie opinie biegłych P. Z. oraz K. R...

Opinie te zostały wydane przy uwzględnieniu cen aktualnych na daty ich opracowania.

Zatem jako miarodajną datę, w której można uznać pozwanego jako pozostającego w opóźnieniu, skutkującym odpowiedzialnością odsetkową na podstawie art. 481 kc, należy uznać upływ tygodnia od doręczenia mu opinii biegłego R., zawierającej ostateczne wyliczenie szkody, a co nastąpiło w dniu 11 lipca 2017r. (k. 1241).

Tygodniowy termin był bowiem wystarczający dla dokonania przez dłużnika analizy otrzymanej opinii i podjęcia decyzji o zapłacie odszkodowania.

Dotyczy to jednak tylko tej części roszczenia, która do tej daty objęta była powództwem, czyli kwoty 40.000 zł.

Co do pozostałej części roszczenia pozwany pozostawał w opóźnieniu dopiero od dnia następnego po dacie doręczenia mu pisma procesowego, zawierającego rozszerzenie roszczeń pozwu, czyli od dnia 15 sierpnia 2017r (pismo procesowe zawierające rozszerzenie powództwa doręczono pozwanemu w dniu 14 sierpnia 2017 r., k. 1262).

Z tych przyczyn na podstawie art. 386 § 1 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Zmiana ta pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie sądu I instancji w przedmiocie kosztów procesu, albowiem dotyczy tylko należności ubocznych, nie wpływających na wartość przedmiotu sporu.

W pozostałej natomiast części apelacja okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i dlatego Sąd Apelacyjny przyjmuje je w pełni za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Zostały one poczynione w oparciu o wszechstronne rozważenie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, którego ocena, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu wyroku, jest pełna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Ustalenia te nie zostały skutecznie wzruszone w apelacji, w ramach podniesionych tam zarzutów procesowych.

Sprowadzają się one bowiem jedynie do kontestowania rozstrzygnięcia sądu i przedstawiania własnej wersji stanu faktycznego, opartej o odmienną, korzystną dla skarżącego ocenę poszczególnych elementów materiału dowodowego.

Nie jest to jednak wystarczające dla skutecznego postawienia zarzutów „błędnej oceny dowodów”, „sprzeczności ustaleń z materiałem dowodowym” czy też naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc.

Bezpodstawne są w szczególności podejmowane w apelacji próby zdyskredytowania wydanej w sprawie opinii biegłego z dziedziny budownictwa K. R., którą słusznie Sąd Okręgowy uznał za wiarygodny, pełnowartościowy materiał dowodowy.

Wymaga podkreślenia, że biegły R. w sposób wyczerpujący i przekonujący odpowiedział na zastrzeżenia pozwanego do wydanej przez siebie opinii, w tym zawarte w piśmie z dnia 21 lipca 2017 r., zarówno w piśmie z dnia 5 września 2017 r. (k. 1284 – 1285), jak i w ustnym wyjaśnieniu w odpowiedzi na wniosek pozwanego zawarty w piśmie z dnia 12 listopada 2018 r. (por. notatka urzędowa k. 1309).

Wyjaśnił mianowicie, że katalogi (...) to nie oferta handlowa spółki (...) sp. z o.o., ale cenione na rynku **zbiorcze** katalogi przeciętnych cen materiałów i robocizny, służące powszechnie do kosztorysowania robót budowlanych.

Tymczasem skarżący w apelacji, mimo podtrzymywania zastrzeżeń do przedmiotowej opinii, w ogóle nie zajmuje stanowiska co do tego rodzaju wyjaśnień biegłego.

Nie doszło także do naruszenia pozostałych wskazywanych w apelacji przepisów prawa materialnego.

Nie sposób przede wszystkim podzielić tej części wywodów apelacji, w której skarżący twierdzi, iż roszczenie o odszkodowanie z tytułu omawianych wydatków stałoby się wymagalne dopiero z chwilą wykazania ich rzeczywistego poniesienia.

Przesądzono już w judykaturze, że prawo do żądania odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych w budynkach objętych o.o.u. nie jest uzależnione od wykazania przez właścicieli nieruchomości, że wydatki w tym celu rzeczywiście zostały już poniesione (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie II CSK 254/12, LEX nr 1294477).

Do innych argumentów podnoszonych już w orzecznictwie można dodać, że w innym przypadku mogłoby bowiem dojść do niedopuszczalnej sytuacji, gdy prawo poszkodowanych do zamieszkiwania w niezbędnym dla higieny fizycznej i psychicznej komforcie akustycznym zróżnicowane zostałoby w zależności od poziomu ich zamożności. Mogłoby to wręcz prowadzić do dyskryminacji równoznacznej z naruszeniem konstytucyjnej zasady równości prawa do ochrony życia i zdrowia.

Nie ma również podstaw do przyjęcia, że w rozpoznawanym przypadku dojsć miałyby do sytuacji, w której szkoda z tytułu spadku wartości nieruchomości miałaby zawierać w sobie, przynajmniej częściowo („pochłaniać”), szkodę z tytułu konieczności rewitalizacji akustycznej, co apelujący nazywa zjawiskiem „rekurencji odszkodowania”.

Do tego rodzaju zjawiska mogłoby dojsć tylko wówczas, gdyby właściciel poniósł już niezbędne wydatki na doprowadzenie budynku do podwyższonego standardu ochrony akustycznej, zwiększając w ten sposób jego wartość, a następnie nieruchomość o podwyższonej w taki sposób wartości została poddana ocenie z punktu widzenia szkody, polegającej na obniżeniu tej wartości w związku z wprowadzeniem oou.

W realiach rozpoznawanej sprawy sytuacja taka nie miała miejsca, co oznacza, że obie badane szkody nie są ze sobą związane zjawiskiem rzekomej „rekurencji” (zob. też uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2013r. w sprawie II CSK 578/12, OSNC, z. 4 z 2014r., poz. 47).

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie II wyroku.

O należnych powódce kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (punkt III wyroku) na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc, art. 99 kpc oraz art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 391 kpc, przy uwzględnieniu treści przepisów § 10 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 2 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804 ze zm.).

Ewa Staniszevska Małgorzata Goldbeck – Malesińska Bogdan Wysocki